

a nyereségrészesedés, illetve a jutalmazási rendszer bevezetését.

Előadásomban csak pár szemponttal foglalkoztam és korántsem törekedtem a teljességre. Hiszen ez az év a jubileumi esztendő, amikor is a nagy évforduló minden vonatkozása megtárgyalásra kerül.

Szeretnék most közvetlenül gyógyszerészeinkhez fordulni, akik — amint azt számtalan esetben tapasztalhattuk — különösen a nehéz időkben, pl a nagy influenza járványok idején, mindig a helyzet magaslatán állottak.

A felszabadulás óta eltelt 15 év, mely kisebb-nagyobb zökkenőkkel, de sok-sok kitűnő eredménnyel vezetett a jelenhez, mindenkit és így gyógyszerészeinket is meggyőzhettem arról, hogy népi demokratikus államunk megbecsüli őket, méltányolja fáradtságos munkájukat, áldozatkészségüket. Mégis azt kell mondanom, hogy a gyógyszerészek között

— viszonyítva a többi értelmiségi pályához — igen nagy a politikai passzivitás, közömbösek a társadalmi munkában való részvétel iránt. A szocializmus építéséből ma már minden értelmiségi kiveszi a részét nemcsak konkrét munkával, hanem azzal is, hogy erősíti annak eszmei és társadalmi alapjait. A kartársak részére nyitva áll az út, hogy ki-ki hajlama szerint és ott, ahol erre alkalma van, hozzájáruljon közös erőfeszítéseinkhez.

A most megindított szakma-politikai és tudományos előadásorozat és a létrehozott klubhelyiség hívatott szolgálni azt a célt, hogy fóruma, üttöre legyen Központunk tevékeny társadalmi életének. Az ebben való részvétel nem kötelesség, hanem jog, amivel élni kell hazánk jövőjének kialakulásáért dolgozó minden gyógyszerésznek.

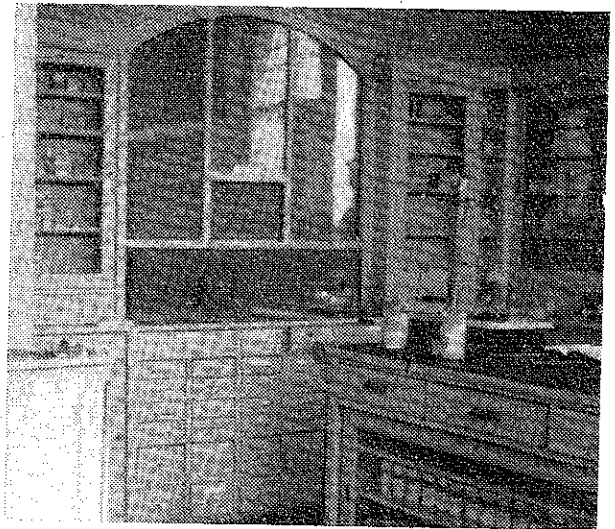
(Fővárosi Tanács Gyógyszertári Központja
Budapest V. Zrínyi u. 3.)

A VESZPRÉM MEGYEI TANÁCS GYÓGYSZERTÁRI KÖZPONTJÁNAK ÚJABB GYÓGYSZERTÁRAI

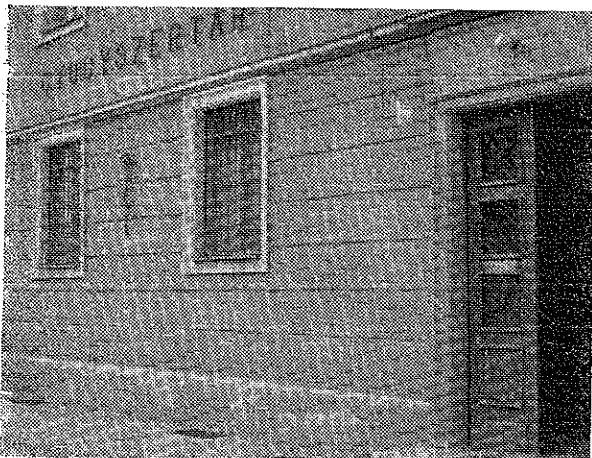
MOHAY JENŐ

A gyógyszertárak korszerűsítésével, átalakításával napjainkban mind gyakrabban foglalkoznak. A hálózatfejlesztés tervezőinek nagy segítséget nyújthat minden olyan adat, mely egy-egy gyógyszertár jólsikerült kivitelezéséről számol be. Ezt a célt szolgálja néhány Veszprém megyei újjáalakított gyógyszertár ismertetése is. Az ismertetésben kitérek minden olyan részletre, amely megítélésem szerint a gyógyszertári munka előnyére szolgál, függetlenül attól, hogy azt a megoldást itt alkalmazták-e első ízben vagy sem.

A közforgalmú gyógyszertárak elhelyezésének újszerű megoldására példa az egyik veszprémi gyógyszertár. Az egyetemi városrészben egy tömbházban jelölték ki ennek a gyógyszertárnak a helyét azzal a megkötéssel, hogy nem lehet közvetlenül az utcáról bejárata (1. ábra). A bejárati ajtó így a lépcsőházból nyílik a várószobába. A belépő előtt a szoba szemben levő oldalán egy nagyméretű kiadó ablak van. Az expedáló gyógyszerész védi

2. ábra. A veszprémi egyetemi városrész gyógyszertárának belső képe

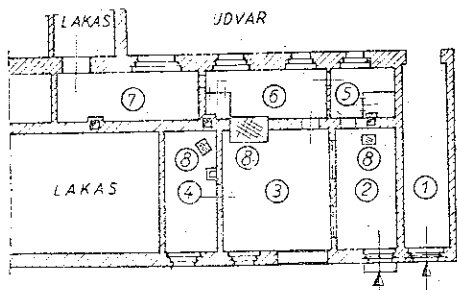

1. ábra. A veszprémi egyetemi városrész gyógyszertára

az ablakban elhelyezett zsalusán beállított üveg-rács, de ugyanakkor rajta keresztül a beszéd tisztán érthető. Az ablak akkora, hogy azon át az egész gyógyszertár berendezése és a bent folyó munka is látható. Az officinából nézve a kiadó ablaknak egyáltalán nincs „ablak” jellege, mert alatta egy táraasztal áll (2. ábra). Az officinában levő részén specialitások és más anyagok elhelyezésére szolgáló fiókokat találunk. Jobb és bal oldalon pedig, könnyen elérhető távolságra állnak a gyógyszerkülönlegességeket tároló szekrények úgy, hogy a gyógyszerésznek lehetőleg minden kezítmény a közvetlen közelében lehessen. Ezt biztosítja az a megoldás, hogy az egyik részén mintegy másfél méterre van a kiadó ablak az officina oldalfalától, a másik oldalon pedig egy kiugró falrész teszi

lehetővé a szekrény sarkos elhelyezését és ezzel a könnyebb elérhetőséget.

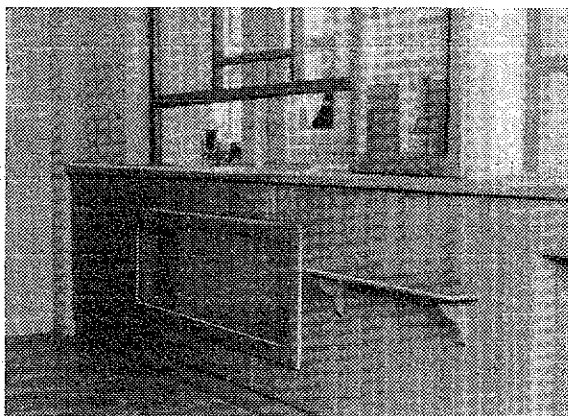
Az ablak előtt hosszában áll a magisztrális munkaasztal, forgókoronggal és beépített, a leülés pillanatában automatikusan rögződő forgószékekkel. (Ezekre a székekre egy másik gyógyszer-tár ismertetésekor részletesen visszatérek.)

3. ábra A sümegi gyógyszer-tár alaprajza

Az itt közölt megoldás előnye, hogy az egyedül dolgozó gyógyszerésznek nem kell sokat járnia, mivel a két tára közel van egymáshoz. Másik előnye, hogy a gyógyszerész nyugodtan kimehet a raktárba, mert nem kell attól tartania, hogy illetéktelenek esetleg a gyógyszerekhez, vagy a pénztárhoz nyúlhatnak. A várószoba biztosítja a fertőzéstől védett munkalehetőséget és a nyugodt gyógyszerkészítést. A gyógyszert mégis a betegek szeme előtt készítik el és így nem szűnik meg a kapcsolat a betegek és a gyógyszerész között. A környék lakói, akik városi emberek, maguk is igen megkedvelték ezt a beosztást és jobban szeretik az ilyen módon elválasztott tárát, mint az egy helyiségben levő átlátszatlan üvegfalal ellátott munkaasztalt.

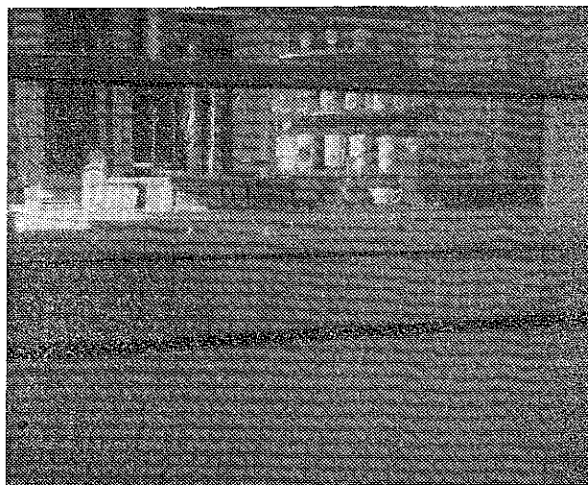
Néhány év gyakorlati tapasztalatai arra ösztönöztek, hogy a nagyobb forgalmú vidéki gyógyszer-tárakban is e jól bevált megoldáshoz hasonló alkalmazunk. Így Sümegen, a járási székhely egyetlen gyógyszer-tára is ilyen beosztással épült (3. ábra). Itt a hagyományos utcai bejáraton keresztül jutunk a székekkel és asztalokkal berendezett nagyobb váróhelyiségbe. A két boltívesen elhelyezett üvegfal itt is zsalusan van kiképezve az előbbihez hasonlóan. Az egyik ablak a

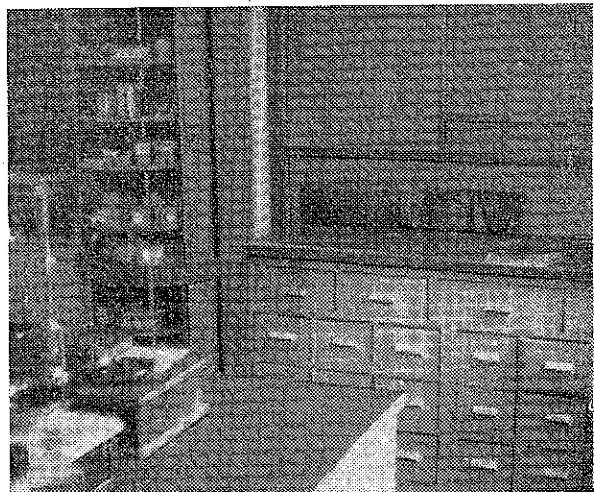
4. ábra A sümegi gyógyszer-tár kiadó ablaka, a váróhelyiségből nézve

gyógyszerek kiadására szolgál, a másik a pénztáros munkaterülete (4. ábra).

A várószoba felől az üveglakok alatti és közötti falrész faburkolatú, melybe az egészségügyi propaganda anyag elhelyezésére kivilágítható szekrényeket építettek be.

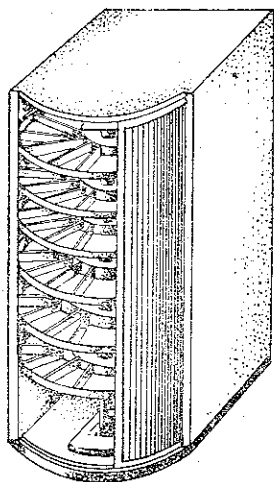
5. ábra A sümegi gyógyszer-tár munkaasztala, a kiadó ablakon át nézve

6. ábra A sümegi gyógyszer-tár officina részlete, a kiadó ablak melletti forgókoronggal

Az officinában a tára és a pénztáros asztal között Kerbolt Kornél terve szerint készült forgókorongos szekrény (6. ábra) áll a specialitások részére. A korongok egymás közötti távolsága könnyen szabályozható, ugyanakkor egyszerű beállítása ellenére nincs függőleges irányú kilengése. A tengely egyszerű cső. A korongok alsó lapjára egy többszöri bemetszéssel ellátott a tengelynél valamivel nagyobb átmérőjű rövid cső van erősítve, mely egy csavar segítségével bilincsel szorítható össze. Ez a cső, közvetlenül a tengelyre erősített állítható bilincs felső peremén forog. Sűrűdése a túl gyors forgást akadályozza meg. Kívülről a korongon redőny biztosítja az erőhatású gyógyszerek tárolási követelményeit. A gyógyszerész igen kis energiával nyithatja ki a nagy

henger alakú szekrényt, mely alul és a felső részen rögzített, a tengelyhez csatlakozó ajtóval rendelkezik. Ezáltal a félhenger alakú ajtó a tengely körül mozog (7. ábra).

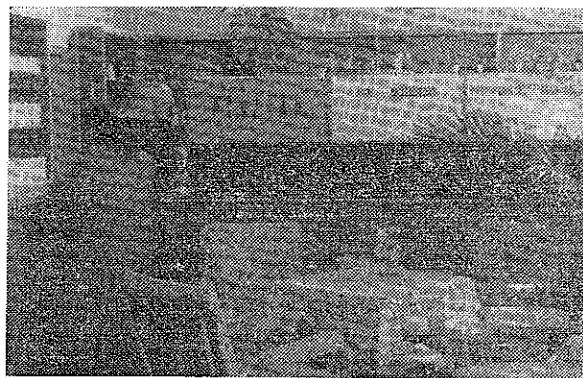
[7. ábra. Forgókorong, Kerbolt tervei szerint

Az ismertett építészeti megoldással a kiadó ablakon keresztül itt is látható a dolgozó gyógyszerész és az egész officina, melynek közepén egy négy munkahelyes táraasztal áll, rajta forgókoronggal. Vidéki viszonylatban az elkülönített váróhelyiségnek jelentőségét az is növeli, hogy így a kívülről behordott sár nem kerül a munkahelyre. Az officinában rendelkezésre álló falrészt jól kihasználták szekrények beépítésére. A régi széles kirakatablak előtt, (melyen az épület külső képe miatt nem lehetett változtatni) konzolokat és beépített asztalokat helyeztek el és ezek csaknem teljesen pótolják a laboratóriumi asztalokat. A gyógyszerész munkafolyamatai ezzel összehangolhatók. Könnyen megoldható a vasárnapi nyitvatartás, amikor általában egyedül van a gyógyszerész. Hátránya, hogy a várószobát külön kell fűteni, mert az officinai kályha a laboratóriumot is fűti, így az már nem elegendő a harmadik helyiség részére. Tagadhatatlan, hogy az is problémát jelent, hogy az váró helyiségben eltüntessük a szoba jellegét. Ennek gyógyszerész jellegét hangsúlyozza ki a vitrinben elhelyezett régi gyógyszerészeti állványedényzet néhány darabja.

A gyógyszerész egy éves működése alatt kialakult tapasztalat azt bizonyítja, hogy a betegek a külső helyiségben nyugodtan várják meg gyógyszerük elkészítését.

Nagyforgalmú gyógyszerész átalakítását fejeztük be 1958. év közepén Veszprémben. A régi gyógyszerészterület igen kicsi volt. A mellette lévő üzlethelyiséget megkapta ugyan a gyógyszerészterület, de még így is nehéz lett volna a területet úgy beosztani, hogy a gyógyszerek elkészítése külön teremben történjék. A körülbelül 250 ezer forint forgalmu gyógyszerészterületen elöl egy hosszú L alakú tóra van. Ennek hosszabb része a kiadó. A sarkon van a pénztár, a rövidebb szakasz a technikák munkahelye, üvegfal mögött. Ezzel párhuzamos a magisztrális tóraasztal (8. ábra).

Az első tárat a 9. ábrán mutatom be. Látható a két oldalon álló, specialitások elhelyezésére szolgáló forgókorong-szekrény. Megoldásuk a sümegei gyógyszerészterülethez hasonló, csak nagyobb méretben. A cikkek beosztott korongon az egyes specialitások jól elkülöníthetők. Az elkészített gyógyszerek külön redőnyvel zárható forgókorongos szekrényben állnak.

8. ábra. A veszprémi 41-es gyógyszerészterület tóra részlete a bejárat felől nézve

9. ábra. A veszprémi 41-es gyógyszerészterület kiadó tóraasztala

A négy munkahelyes magisztrális tóra közepén — a ma már elterjedt megoldás szerint — forgókorong van, alsó lapján az erőhatású szerek számára háromrészes szekrényvel. Az asztal magassága az ülő és álló munkát is lehetővé teszi.

Az asztalba beépített székek Kerbolt Kornél tervei szerint készültek. (10. ábra) Ezek szükség esetén kihajthatók, álló munka alatt pedig a szék támláját lehajtva, az asztal alá tolható úgy, hogy teljesen befekszik a fiók alá. Magassága zongoraszék megoldással szabályozható. Ötletes az önműködő rögzítése is. Ráüléskor a függőlegesen álló csőben a rúd néhány cm-t süllyed és a kőre támaszkodik, ezzel tehermentesíti a tóraasztal oldalához felerősített, vízszintesen tartó karokat, mivel a súlyt a függőleges oszlop átveszi. Felálláskor a beépített rugó felemeli a széket, így az könnyen betolható az asztal alá. A székek ülőlappja a lábának megfelelő homorulattal készül, így igen kényelmesek.

A gyógyszerész érdekesége, hogy az officinán kívüli részben a régi magas teret kihasználva, emeletet építettek. A földszinti részen van az áruátvevő, magisztrális raktár, laboratórium, mosogató. Az emeleten a zuhanyzó, öltöző, specialitások raktára és az iroda. Az irodát üvegfal választja el az officina légterétől. Fentről jól látható az egész officina, sőt elhúzható üveglappal közvetlen kapcsolat is teremthető.

10 ábra A munkasztalba beépített szék

Említésre méltó, hogy a bútornak kemény tölgy, melyet a régi berendezésből alakítottak át. A korszerű berendezés esztétikailag is megfelelő, vonalvezetése pedig jó összhangot teremt a forgókorongrendszerrel. A tömör ajtóval záródó sima szekrények egységes falburkolatot alkotnak.

Fentiekben vázoltam megénkben Kerbolt tervei szerint készült két különböző gyógyszerészeti típust, kiemelve azoknak a gyakorlatban bevált

újszerű és különleges megoldását. A várótermes megoldás még kevésbé ismert, hagyományainknak is idegen, de valószínű, hogy felismerve előnyeiket mind szélesebb körben fogják alkalmazni.

Jelenleg a hagyományos gyógyszerészeti berendezése leginkább a kereskedelmi üzlethelyiségek általános képéhez hasonlít. A gyógyszerészeti jellegű legtöbb esetben a táraasztal felszerelése és az állvány-edényzet adják meg. Nyilván néhány súlyos ellenvélemény is fel fog merülni az officina elválasztását illetően. A modern egészségügyi követelményeknek megfelelő gyógyszerészeti kialakításához, az ilyen vitákra is szükség van, mert az így kialakuló nézetek is gazdagítják ezirányú ismereteinket.

Nézetem szerint, az antibiotikumok magisztrális alkalmazása és más közegészségügyi feltételek, a külön várószoba és officina szükségességének irányába fejlesztik a technológiai feltételeket és a gyógyszerészeti munkát is.

Ezekkel a gondolatokkal és példákkal igyekeztem hozzájárulni a gyógyszerészetünk fejlődését szolgáló adatgyűjtéshez.

ZUSAMMENFASSUNG

Die zur Apotheken-Zentrale des Rates des Komitats Veszprém gehörenden und unlängst eröffneten bezw. umgebauten drei Apotheken werden geschildert. Verfasser geht auf alle Einzelheiten ein, welche seiner Ansicht nach, zur Verbesserung der Arbeit in den Apotheken dienen, unabhängig davon, ob diese dort zuerst eingeführt wurden oder nicht. Gemeinsam ist bei den drei Apotheken, dass zwischen der Offizin und dem Warteraum nur ein speziell verfertigtes Fenster die Verbindung sichert. Die Spezialitäten werden auf den bereits bewährten Drehscheiben untergebracht und als Sitzgelegenheit dienen die beliebten, dem Arbeitstisch angepassten drehbaren Stühle. Die Einteilung der Apotheken auf beschriebener Weise entsprechen, laut seiner Meinung, eher den modernen hygienischen Anforderungen, als das traditionelle Offizin-System.

(A Veszprém megyei Tanács Gyógyszerészeti Központja Veszprém, Kossuth Lajos u. 23.)

Érkezett: 1959. VI. 2.

KÖNYVISMERTETÉS

Harald Hudemann: *Chirurgisches Nahtmaterial (Eigenschaften, Sterilität und deren Prüfung)*. 144 oldal 33 ábrával. Veb Gustav Fischer Verlag, Jena, 1959. Ára fűzve 13,50 DM.

A magdeburgi orvosi Akadémia Hygiéne Intézete igazgatójának, H a d e m a n n professzornak nevét nálunk kevesen ismerik. Munkásságának egyik része a sebészi sterilitás területét öleli fel. Most megjelent könyve a sebészi varróanyagok tulajdonságairól, ezek sterilizálásáról és a sterilitás vizsgálatáról szól. Az egész munka hat fejezetre tagozódik. Az első fejezet a felszívódó és fel nem szívódó természetes állati és növényi, továbbá a szintetikus sebvarróanyagok előállításáról és eltartásáról szól. A második fejezet részletesen ismerteti a sebvarróanyagok fizikai tulajdonságait. Itt igen behatóan foglalkozik főleg a *cat-gut* fizikai tulajdonságaival. A harmadik fejezet röviden tárgyalja a varrószálak bakteriológiai vonatkozásait, külön csoportba véve a *cat-gut*-öt, majd külön-külön a felszívódó és fel nem szívódó sebvarróanyagokat. E fejezet záradékaul ismerteti a szerző saját vizsgálatait a nem steril *cat-gut*-tel kapcsolatban. A negyedik fejezet egyike a könyv legérdekesebb részének, amelyben a

sebészi varróanyagok mai sterilizációs módszereit foglalja össze, nevezetesen a nedves és száraz hővel és a kémiai vegyületekkel történő sterilizést. Ez utóbbihoz kapcsolódnak újból a szerző saját vizsgálatai. Végül ezt a fejezetet a legújabb módszer, az elektromos sugarakkal való sterilizálás ismertetése zárja le. Az ötödik fejezet a sterilitás ellenőrzéséről szól, továbbá arról, hogy a különféle sterilizációk hatására miképpen változnak meg a varrószálak egyes fizikai tulajdonságai. Itt megemlítem, hogy a szerző saját vizsgálataiban 1946-tól 1958-ig különböző gyárakból származó 246 csomag *cat-gut*-öt vizsgált meg sterilizálás szempontjából, és ezek között 16,7% nem volt steril. Ez azt jelenti, hogy még a mai fejlett gyártási és sterilizációs eljárások ellenére sem lehet a *cat-gut*-öket tökéletesen sterilizálni.

Az utolsó, hatodik fejezet a sebvarróanyagok sorsát ismerteti a szövetekben. A szerző külön nagyobb terjedelmű részt szentel e fejezetben belül a felszívódás kérdésének az emberben, állatban és *in vitro* kísérletben. Itt ismerteti saját kísérleteit is, amelyeket a felszívódás tanulmányozására végzett. Legvégül bőséges irodalmi adattal, 302 utalással zárul a könyv.

Dr. Sz. K.